

As ons ieëre mé san skopkiesj achter den Aambaarg ligt...

Jan COPPENS

Herman Dhaenens vroeg ons of iemand de uitdrukking kent: *As ons (H)ieëre mé san jonskiesj achter den Aambaarg ligt* (Als ons Heere met zijn schapjes achter den Oudenberg ligt)? Hij hoorde het van een andere Geraardsbergenaar en vraagt zich af of hij niet bedoelde *As ons ieëre mé san skopkiesj achter de Aambaarg ligt*. Er zijn enkele afbeeldingen bekend van grazende schapen op de top van de Oudenberg. De oudste is van Désiré Declercq. Vermoedelijk werd dit zinnetje geantwoord op een vraag waar het antwoord de betekenis heeft 'nooit' of 'je zal heel lang moeten wachten', dus met Sint-Juttemis. Tot nu toe heb ik geen andere zegspersoon gevonden die de uitdrukking kent.

Foto Désiré Declercq eind 19de eeuw

Braa veele

Bob De Hertog maakte ons attent op een uitspraak die volgens hem typisch is voor "den bovenkant van t'stad", namelijk *braa veele*, dus 'tamelijk veel', 'nogal veel', 'vrij veel' of 'flink veel'. Het woordje *braa* is eigenlijk een bijwoord van graad. Er is een lettertje na verloop van tijd weggevallen, want oorspronkelijk was het *braaf veel*. Taalkundigen spreken van *f*-syncope. De vorm *braa* is typisch Brabants. We mogen niet vergeten dat de oorspronkelijke betekenis van *braaf* helemaal anders was dan de huidige. Ontleend aan Frans *brave* 'dapper', waarschijnlijk via Italiaans *bravo* 'dapper; woest, ongetemd' uit Provençaals *brau* 'woest'. Dat laatste woord is evenals Catalaans *brau*, en Portugees en Spaans *bravo* afkomstig uit Romaans **brabus* uit-Latijn *barbarus* 'barbaars' en uitein-

delijk van het Grieks *bárbaros* 'buitenlands'. De betekenis heeft zich in het Nederlands ontwikkeld van 'woest, dapper' via 'flink' tot 'eerzaam, gehoorzaam, deugdzaam', dus bijna tot het tegengestelde van de oorspronkelijk Romaanse betekenis. Ook de andere Germaanse talen hebben dit woord aan het Frans ontleend en het zelf verder ontwikkeld in betekenis. Die van Engels *brave* lijken nog veel op de Franse, maar Duits *brav* betekent nu 'gehoorzaam'; Noors en Zweeds *bra* is het algemene woord voor 'goed' geworden. In het Geraardsbergs komen zowel *braave* als *braaf* voor: *da kientj ès braave* 'dat kind is braaf', 'n *braaf kientj* 'een braaf kind' en *braave kieërs* 'brave kinderen'. Tenslotte komt in het Giesbaargs nog een afleiding voor: *braavekiesj*

'braafjes', die vooral gebruikt wordt in de omgang met kinderen.

D'uure va man bille

Er bestaan in het Giesbaargs nog uitdrukkingen die als antwoord gegeven worden op een bepaalde vraag waarop men niet kan of wil antwoorden. Hier volgen er enkele:

Wad uure èst?

D'uure va man bille, mor manne wauzer stoeë stille.

Wad eete we?

Stront innen uuëreken.

Wad èst er gebeurd?

't Peird za gat opengeskeurd.

jan@giesbaargs.be